

Swikombo Swa Mikandziyiso Leyi Nga Eka Xibukwana Xa Nhlengeletano Ya Mahanyelo Ni Ntirho Wa Hina Wo Chumayela

JULY 5-11

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELeni | DETERONOMA 11-12

“Ndlela Leyi Yehovha A Lavaka Ku Gandze-riwa Ha Yona”

it-2-E 1007 ¶4

Vutomi

Ku Gandzela Hi Vutomi Bya Wena Hinkwabyo. Tindzimana tin’wana ti hi khutaza ku lavisisa rirhandzu, ni ku tirhela Xikwembu ‘hi mbilu ya hina hinkwayo ni hi vutomi bya hina hinkwabyo’ (Dt 4:29; 11:13, 18), kasi Deteronoma 6:5 yi ri: “U fanele u rhandza Yehovha Xikwembu xa wena hi mbilu ya wena hinkwayo ni hi vutomi bya wena hinkwabyo *ni hi* matimba ya wena hinkwawo.” Yesu u vule leswaku swi fane-rile ku gandzela hi vutomi bya wena hinkwabyo ni hi matimba ya wena hinkwawo ni hi “miana-kanyo ya wena hinkwayo.” (Mr 12:30; Lk 10:27) U nga ha tivutisa leswaku hikwalaho ka yini swilo leswin’wana swi boxiwa swin’we na vutomi, phela vutomi byi katsa swilo sweswo hinkwaswo. Hi xikombiso: Munhu a nga ha tixavisa (vutomi byakwe) leswaku a ya va hlonga ra un’wana kutani a va wa n’wini wakwe. Kambe swi nga endleka a nga tirheli n’wini wakwe hi mbilu hinkwayo, a nga n’wi tirheli hi ku swi rhandza ni ku navela ku n’wi tsakisa, hikwalaho a nga ha va a nga tirhisi matimba ya yena hinkwawo kumbe mianakanyo ya yena hinkwayo loko a ri karhi a endla mitirho ya n’wini wakwe. (Ringanisa na Ef 6:5; Kl 3:22.) Hi yona mhaka swilo leswin’wana na swona swi boxiwile leswaku hi ta tsundzuka leswaku na swona i swa nkoka loko hi ri karhi hi tirhela Xikwembu, lexi nga n’wini wa hina, ni N’wana wa xona loyi hi xaviweke hi vutomi byakwe leswaku hi kutsuriwa. Ku tirhela Xikwembu hi “vutomi bya hina hinkwabyo” swi vula leswaku swirho hinkwaswo swa miri ni ku navela hinkwa-

ko ka munhu swa katseka.—Ringanisa Mt 5:28-30; Lk 21:34-36; Ef 6:6-9; Flp 3:19; Kl 3:23, 24.

it-1-E 84 ¶3

Altari

Vaisrayele a va lerisiwe ku hirimuxa tialtari hinkwato ta vahedeni ni ku herisa tiphuphu leti vahedeni a va tihundzule swikwembu ku katsa ni timhandzi ta Axera, leswi a swi ri ematlhelo ka tialtari toleto. (Eks 34:13; Dt 7:5, 6; 12:1-3) A va nga fanelanga va tekelela vanhu volavo hambu ku ri ku endla magandzelo hi ku hisa vana va vona endzilweni hilaha Vakanana a va endla hakhona. (Dt 12:30, 31; 16:21) Ematshan’weni yo va ni tialtari to tala, Vaisrayele a va fanele va va ni altari *yin’we* leyi a va ta yi tirhisa loko va gandzela Xikwembu xin’we xa ntiyiso naswona a yi ta va endhawini leyi Yehovha a a ta yi hlawula. (Dt 12:2-6, 13, 14, 27) A va lerisiwe ku aka altari hi maribye lama nga tsemiwangiki loko va ha ku tsemakanya Nambu wa Yordani (Dt 27:4-8) naswona altari leyi yi akiwe hi Yoxuwa eNtshaveni ya Ebali. (Yx 8:30-32) Endzhaku ko aviwa ka tiko leri va ri hluleke, nyimba ya Rhuveni, ya Gadi ni hafu ya nyimba ya Manase va ake altari leyikulu etlhelo ka Yordani, leswi khunguvanyiseke lava tinyimba letin’wana ku fikela loko va swi kumisisile leswaku altari yoleyo a yi nga kombisi ku gwineha kambe a ko va xitsundzuxo xa leswaku va tshembekile eka Yehovha tanihi Xikwembu xa ntiyiso.—Yx 22:10-34.

Endla Ndzavisiso

it-1-E 925-926

Ntshava Ya Gerizimu

Hi ku landza swileriso leswi va swi kumeke eka Muxe, tinyimba ta Israyele ti hlengeletane eNtshaveni ya Gerizimu ni le Ntshaveni ya Ebali ti kongomisiwa hi Yoxuwa loko ta ha ku hlula muti wa Ayi. Kwalaho vanhu va twe loko ku ri karhi ku hlaiwa mikateko leyi va nga ta

yi kuma loko va yingisa Yehovha ni makhombo lama nga ta va wela loko va nga n'wi yingisi. Va nyimba ya Simiyoni, Levhi, Yuda, Isakara, Yosefa na Benjamini a va yime emahlweni ka Ntshava ya Gerizimu. Valevhi a va yime hi le nkoveni ni areka ya ntwanano kasi lava tinyimba letin'wana ta tsevu a va yime emahlweni ka Ntshava ya Ebali. (Dt 11:29, 30; 27:11-13; Yx 8:28-35) Swi tikomba onge tinyimba leti a ti yime emahlweni ka Ntshava ya Gerizimu hi tona leti hlamuleke loko ku hlayiwa mikateko leyi a yi kongomisiwe etlhelweni ra vona kasi lava tinyimba letin'wana va hlamule loko ku hlayiwa makhombo lama hlayiweke ma kongomisiwe etlhelweni ra Ntshava ya Ebali. Hambileswi ku ringanyetiweke leswaku mikateko yi hlayiwe yi kongomisiwe etlhelweni ra Ntshava ya Gerizimu hikwalaho ka ku saseka ka yona swinene ni ku nona ka yona ku hambana ni Ntshava ya Ebali leyi a yi ri ni maribye naswona yi nga nonanga, Bibe le a yi vuli nchumu hi mha-ka leyi. Nawu wu hlayeriwe ehenhla “emahlweni ka Vaisrayele hinkwavo, ku katsa ni vavasati ni vana ni valuveri lava a va tshama na vona.” (Yx 8:35) Ntshungu lowu hinkwawo a wu kota ku twa marito wolawo emahlweni ka tintshava hatimbirhi. Leswi kumbexana a swi vangiwa hi ngulumelo lowunene wa ndhawu yoleyo.

JULY 12-18

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELENI | DE-TERONOMA 13-15

“Ndlela Leyi Nawu A Wu Swi Kombisa Ha Yona Leswaku Yehovha Wa Khathala Hi Swisiwana”

it-2-E 1110 ¶3

Vukhume

Swi vonaka onge a ku ri na vukhume byin'wana, vukhume bya vumbirhi lebyi a byi humesiwa lembe na lembe lebyi a byi nga ri bya ku seketela vaprista lava nga Valevhi, hambileswi Valevhi a va vuyeriwa eka byona. Hi ntolovelu a byi tirhisiwa ngopfu hi Vaisrayele hinkwavo loko va hlengeletanile eka minkhuvo ya tiko. Loko vanhu

va kona va tshama ekule swinene ni le Yerusalem naswona va nga ta swi kota ku yisa swilo swa vukhume, a va swi xavisa kutani mali ya kona a yi tirhisiwa eYerusalem ku xava swakudya ni swilo swin'wana swo tiphina ha swona hi nkarhi wa nkhuvo wo kwetsima kwalaho. (Dt 12:4-7, 11, 17, 18; 14:22-27) Kutani eku heleni ka lembe rin'wana ni rin'wana ra vunharhu ni ra vutsevu ra malembe ya nkombo ya savata, vukhume lebyi ematshan'weni ya leswaku byi tirhiseriwa ku hakelela swilo eka tinhlengeletano ta tiko, a byi vakeriwa ku pfuna Valevhi, valuveri, tinoni ni vana lava nga riki na vatatana va le ndhawini yoleyo.—Dt 14:28, 29; 26:12.

it-2-E 833

Lembe Ra Savata

Lembe ra Savata a ri vuriwa “lembe ra ku sula swikweleti [*hash-shemit-tah*].” (Dt 15:9; 31:10) Hi lembe rero misava a yi wisa hi ku helela, yi nga rimiwi. (Eks 23:11) Nakambe swikweleti a swi suriwa. A swi “suriwa hikwalaho ko xixima Yehovha.” Hambileswi van'wana va swi tekaka hi ndlela yin'wana, swidyondzeki swin'wana swi vula leswaku swikweleti a swi nga suriwi hi ku helela kambe loyi a kolotiwaka a nga ta londza xikweleti eka Muheverukulobye hikuva murimi a nga ta kuma nchumu hi lembe rero; hambileswi loyi a kolotiwaka a ta londza xikweleti eka muluveri. (Dt 15:1-3) Vadyondzisi van'wana va vula leswaku swikweleti leswi a swi pfuna makwe-nu loyi a nga xisiwana a swi suriwa kambe swa bindzu a swi ri ka ntlawa wun'wana. Mayelana na vona ku vuriwa leswaku hi nkarhi wa Vakreste vo sungula, Hillel u sungule endlelo ro karhi, laha mulombisi a ta ya ekhoto a ya endla xihlambanyo xo karhi leswaku a sirhelela swikweleti leswi a kolotiwaka swona leswaku swi nga suriwi hi ku vula xihlambanyo xo karhi.

it-2-E 978 ¶6

Hlonga

Milawu leyi lawulaka vuxaka bya hlonga ni n'wini wa rona. Exikarhi ka Vaisrayele ku va hlonga ra Muheveru a swi hambana ni ku va hlonga

ra muluveri. Hlonga leri nga riki Muheveru a ri tshama ri ri hlonga ra n'wini wa rona naswona tatana a a ri hundzisela eka n'wana wakwe loko a swi lava (Lv 25:44-46) kambe hlonga leri nga Muheveru a ri fanele ri tshunxiwa hi lembe ra vunkombo ra ku va hlonga kumbe hi Lembe Ra Ntshunxeko, a swi titshega hi lembe leri nga ta rhanga ri fika. Hlonga ra Muheveru a ri fanele ri khomiwa tanihi munhu loyi a thoriweke. (Eks 21:2; Lv 25:10; Dt 15:12) Muheveru loyi a tixaviseke leswaku a va hlonga eka muluveri kumbe eka xirho xa ndyangu wa muluveri, a a ri na mfanelo yo tlhela a xaviwa nkarhi wun'wana ni wun'wana, yena a ta tikutsula kumbe a kutsuriwa hi loyi a nga ni mfanelo yo n'wi kutsula. Mali ya ku kutsuriwa kakwe a yi titshege hi malembe lama saleke leswaku ku fika Lembe Ra Ntshunxeko kumbe nkarhi lowu saleke leswaku ku fika lembe ra vunkombo ra ku va ka yena hlonga. (Lv 25:47-52; Dt 15:12) Loko hlonga ra Muheveru ri tshunxiwa, n'wini wa rona a fanele a ri nyika nyiko leswaku a ri pfuna ri kota ku sungula vutomi tanihi munhu loyi a tshunxekeke. (Dt 15:13-15) Loko hlonga ri te na nsati wa rona a ri tshunxiwa na yena. Hambiswiritano, loko n'wini wa rona a ri nyike nsati (wansati loyi a nga muluveri loyi a a nga ta tshunxiwa hi lembe ra vunkombo a ri hlonga), nsati loyi ni vana vakwe a va ta sala va va n'wini wa vona. Eka xiyimo xo tano loko hlonga ra Muheveru ro hlawula ku tshama ni n'wini wa rona, a ri ta boxiwa ndleve hi nchumu wo boxa ha wona ku kombisa leswaku a ri ta va hlonga vutomi bya rona hinkwabyo.—Eks 21:2-6; Dt 15:16, 17.

Endla Ndzavisiso

w06 4/1 31

Swivutiso Swa Vahlayi

Xana hi nga dyondza yini eka xileriso lexi kumekaka eka Eksoda 23:19 lexi nge: “U nga tshuki u sweka ximbutana entswambeni wa mana wa xona”?

Xileriso lexi xa Nawu wa Muxe, lexi humelelaka kanharhu eBibeleni xi nga hi pfuna ku twisisa

langutelo ra Yehovha hi swilo leswi amukeleka, na hi ntwelavusiwana wakwe. Naswona xi kandziyisa ndlela leyi a byi vengaka ha yona vukhongeri bya mavunwa.—Eksoda 34:26; Deteronoma 14:21.

Ku sweka ximbutana kumbe xifuwo xin'wana entswambeni wa mana wa xona a swi kanetana ni fambiselo ra Yehovha ra swilo swa ntumbuluko. Xikwembu xi endle leswaku ntswamba wa manana wu wundla ni ku pfuna ximbutana leswaku xi kula. Hi ku ya hi xidyondzi xin'wana, ku sweka ximbutana entswambeni wa mana wa xona a swi ta kombisa “ku nga xiximi vuxaka bya mbuti ni n'wana wa yona lebyi Xikwembu xi byi simekeke xi tlhela xi byi kwetsimisa.”

Ku tlula kwalaho, van'wana va ringanyeta leswaku ku sweka ximbutana entswambeni wa mana wa xona a ku ri mukhuva wa vahedeni lowu a wu endleriwa ku vitana mpfula. Loko hakunene sweswo swi ri ntiyiso, ku yirisiwa ka xiendlo lexi a ku ta sirhelela Vaisrayele eka mikhuva ya vuhunguki ya vukhongeri ni ya nsele ya matiko lama va rhendzeleke. Hi ku kongoma, Nawu wa Muxe a wu lerisa Vaisrayele leswaku va nga tshuki va famba emilawini ya matiko wolawo.—Levhitika 20:23.

Xo hetelela, nawu lowu wu kombisa ntwela-vusiwana wa Yehovha. Entiysisweni, Nawu a wu ri ni swileriso swin'wana swo tala leswi fanaka ni lexi, leswi a swi lwisana ni ku khoma swiharhi hi ndlela ya tihanyi ni ku papalata ku lwisana ni fambiselo ra swilo swa ntumbuluko. Hi xikombiso, Nawu a wu ri ni swileriso leswi a swi yirisa ku endla gandzelo hi xiharhi lexi nga si hetaka masiku ya nkombo xi ri ni mana wa xona, ku tlhava xifuwo ni n'wana wa xona hi siku rin'we, ni ku teka manana swin'we ni mandza kumbe mavondlo exisakeni.—Levhitika 22:27, 28; Deteronoma 22:6, 7.

Swi le rivaleni leswaku Nawu a wu nga ri nhle-ngeleto wa swileriso ni swilo leswi yirisiweke ntsena. Misinya ya milawu leyi kumekaka eka wona yi hi pfuna ku lwela ku hanya hi ndlela leyi

fambisanaka ni timfanelo ta Yehovha letinene.
—Pisalema 19:7-11.

JULY 19-25

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELENI | DE- TERONOMA 16-18

“Leswi Bibeke Yi Swi Vulaka Hi Ku Avanyisa Hi Vululami”

it-1-E 343 ¶5

Ku Va Bofu

Ku soholotiwa ka vululami hi vaavanyisi lava nga ni vukungundzwana a swi fanisiwa ni ku va bofu, naswona eka Nawu ku vulavuriwa ngopfu hi ku nga fumbarherisi, ku nga nyiki tinyiko kumbe ku va ni xihlawuhlawu, tanihi leswi swilo sweswo swi nga endlaka leswaku muavanyisi a nga avanyisi mhaka hi vululami. ‘Ku xaviwa swi endla matihlo ya vaavanyisi ma nga swi voni leswi lulameke.’ (Eks 23:8) ‘Ku xaviwa swi pfala matihlo ya lavo tlhariha.’ (Dt 16:19) Muavanyisi, hambiloko a namarhela nawu naswona a ri ni vuswikoti byo tlhantlha timhaka, tinyiko leti a ti amukelaka ti huma eka vanhu lava tengisiwaka ti nga khumba swiboho swa yena ku nga khathariseki leswaku wa swi xiya kumbe a nga swi xiyi. Nawu wa Xikwembu wu kombisa leswaku swilo leswi nga dlayaka matihlo emhakeni ya ku avanyisa a hi ku amukela tinyiko ntsena kambe ni ku tsakela munhu, hilaha wu vulaka hakona wu ku: “Mi nga tshuki mi va ni xihlawuhlawu eka xisiwana kumbe mi tsakela munhu la fuweke.” (Lv 19:15) Hikwalaho, muavanyisi a a nga fanelanga a dyisa xisiwana hi nandzu ivi a yima na xifumi hileswi xi fuweke hikwalaho ko lava ku tsakeriwa hi vanhu kumbe hi ntshungu.—Eks 23:2, 3.

it-2-E 511 ¶7

Nomboro

Mbirhi. Mbirhi i nomboro leyi humelelaka ngopfu etimhakeni ta swa nawu. Mhaka yi tiyisiwa hi timbhoni timbirhi. Leswaku nandzu wu ta tengiwa hi vaavanyisi a ku laveka timbhoni timbirhi kumbe hambi tinharhu. Nsinya lowu wa nawu wa

landzeriwa ni le vandlheni ra Vukreste. (Dt 17:6; 19:15; Mt 18:16; 2Ko 13:1; 1Tm 5:19; Hv 10:28) Xikwembu xi namarhele nsinya lowu wa nawu loko xi nyikela hi N’wana wa xona evanhwini leswaku a va Muponisi wa vona. Yesu u te: “ENawini wa n’wina ku tsariwe leswi: ‘Vumbhoni bya vanhu vambirhi byi tiyile.’ Hi mina ndzi nyikelaka vumbhoni mayelana na mina na Tatana na yena loyi a ndzi rhumeke u nyikela vumbhoni hi mina.”—Yh 8:17, 18.

it-2-E 685 ¶6

Muprista

Vaprista hi vona lava a va nyikiwe vutihlamuleri byo hlamusela nawu wa Xikwembu naswona a va tlhela va tirha swinene eku avanyiseni ka Vaisrayele. Emitini leyi vaprista a va averiwe yona, a va tshama va lunghekele ku pfuna vaavanyisi naswona a va tirha na vaavanyisi ku tenga milandzu leyi rharhanganeke leyi a yi tikela tihuvo ta kwalaho ku yi ahlula. (Dt 17:8, 9) A va fanele va va kona swin’we ni vakulukumba va muti loko ku tengiwa milandzu ya vanhu lava feke swi nga tiviwi leswaku va dlayiwe hi mani, ku tiyisekisa leswaku ku landzeriwa endlelo leri faneleke leswaku muti wu nga vi na nandzu wa ngati. (Dt 21:1, 2, 5) Loko wanuna loyi a nga ni vukwele o ehla nsati wakwe hi leswaku u endle vuoswi exihundleni, wansati a fanele a yisiwa endhawini yo kwetsima laha muprista a ta fika a tirhisa endlelo ro karhi leswaku Yehovha a va paluxela ntiyiso wa loko wansati loyi a a dyohile kumbe a nga dyohanga. (Tin 5:11-31) Eka milandzu hinkwayo, xiboho lexi a xi tekiwa hi vaprista kumbe hi vaavanyisi lava hlawuriweke a xi fanele xi xiximiwa; loko munhu a nga xi xiximi hi vomu kumbe a ala ku yingisa a a ta dlayiwa.—Tin 15:30; Dt 17:10-13.

Endla Ndzavisiso

it-1-E 787

Ku Susiwa

Nawu a wu vula leswaku munhu a a ta dlayiwa ntsena loko ku ri na vumbhoni bya timbhoni ti-

mbirhi kumbe ku tlula. (Dt 19:15) Timbhoni leti a ku fanele ku va tona ti rhangaka ti khandla mudyohi hi maribye. (Dt 17:7) Leswi a swi ta kombisa leswaku va hisekela nawu wa Xikwembu ni ku tenga ka nhlengeletano ya Vaisrayele naswona a swi ta sivela leswaku vanhu va nga lumbeti kumbe ku hehla van'wana hi vumbhoni bya mavunwa.

JULY 26–AUGUST 1

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELeni | DE-TERONOMA 19-21

“Vutomi Bya Munhu I Bya Risima Eka Yehovha”

w17.11 14 ¶4

Tekelela Tintswalo Ta Yehovha Ni Vululami Byakwe

⁴ A swi olova ku ya eka miti ya tsevu ya vutumbelo. Yehovha u lerise Vaisrayele leswaku va hlawula miti ya vutumbelo yi va ematlhelo ha mambirhi ya Nambu wa Yordani, yinharhu yi va etlhelo lerin'wana kasi leyin'wana yi va eka lerin'wana. Hikwalaho ka yini? Sweswo a swi ta pfuna mudyohi leswaku a kuma vutumbelo hi ku hatlisa. (Tinh. 35:11-14) Magondzo lama yaka emitini ya vutumbelo a ma fanele ma tshama ma lunghisiwe kahle. (Det. 19:3) Hi ku ya hi ndhavuko wa Vayuda, emagondzweni wolawo a ku vekiwe mimfungho leyi kongomisaka mudyohi ku ya emutini wa vutumbelo. Leswi a ku ri ni miti ya vutumbelo, munhu loyi a dlayeke munhu un'wana hi xihoxo a nga boheki ku balekela etikweni rimbe laha a ta ringeka ku gandzela swikwembu swa mavunwa.

w17.11 15 ¶9

Tekelela Tintswalo Ta Yehovha Ni Vululami Byakwe

⁹ Xikongomelo xa miti ya vutumbelo a ku ri ku sirhelela Vaisrayele leswaku va nga vi ni nandzu wa ngati. (Det. 19:10) Yehovha u rhandza vutomi naswona u venga “mavoko lama halataka

ngati leyi nga riki na nandzu.” (Swiv. 6:16, 17) Hambileswi Xikwembu xi kwetsimaka naswona xi nga ni vululami, a xi nga wu honisi nandzu wa munhu loyi a nga dlayangiki hi vomu. I ntiyiso leswaku munhu loyi a dlayeke hi xihoxo a kombiwa tintswalo. Hambiswiritano, a a fanele a hlamusela nandzu wakwe eka vakulukumba, loko ku kumeke leswaku u dlaye hi xihoxo a fanele a ya tshama emutini wa vutumbelo kukondza muprista lonkulu a fa. Mikarhi yin'wana a swi vula leswaku munhu a a ta heta vutomi byakwe a ri emutini wa vutumbelo. Vuyelo lebyi byo vava a byi endla leswaku Vaisrayele va xiya ndlela leyi vutomi byi kwetsimaka ha yona. Ku kombisa leswaku va xixima Munyiki wa Vutomi, a va fanele va papalata swiendlo hinkwaswo leswi a swi ta veka vutomi bya van'wana ekhombyeni.

it-1-E 344

Ngati

Munhu a a fanele a tiphina hi vutomi lebyi Xikwembu xi n'wi nyikeke byona, naswona un'wana ni un'wana loyi a a n'wi tekela vutomi byebyo a a ta tihlamulela eka Xikwembu. Leswi swi vonake loko Xikwembu xi vulavula na Kayini lowa mudlayi xi ku: “Ngati ya makwenu ya ndzi huwelela yi ri emisaveni.” (Gn 4:10) Hambiloko ku ri munhu loyi a vengaka makwavo leroa a n'wi navelela rifu kumbe a n'wi lumbeta kumbe a nyikela vumbhoni bya mavunwa mayelana na yena kutani a hoxa vutomi bya makwavo ekhombyeni, a a ta va ni nandzu wa ngati ya munhukuloni.—Lv 19:16; Dt 19:18-21; 1Yh 3:15.

Endla Ndzavisiso

it-1-E 518 ¶1

Khoto, Vuavanyisi

Khoto ya muti a yi ri egedeni ya muti. (Dt 16:18; 21:19; 22:15, 24; 25:7; Rt 4:1) Loko va ku a yi ri “egedeni” va vula leswaku a yi ri erivaleni leri a ri ri endzeni ka muti ekusuhi ni gede ya kona. Tigede a ku ri tindhawu leti Nawu ni swiletelo a swi hlayiwa kona, swi hlayeriwa vanhu lava hlengeletaneke ni laha swileriso a swi vuriwa kona.

(Neh 8:1-3) Egedeni a swi olova ku kuma timbhoni loko u lava ku xavisa nhundzu kumbe swin'wana tanihi leswi loko dyambu ri xile vanhu a va tshamela ku nghena ni ku huma. Nakambe leswi ku vaka ku ri ni vanhu vo tala loko ku tengeriwa nandzu wun'wana ni wun'wana egedeni, hakanyingi sweswo a swi ta khumba swiboho leswi vaavanyisi a va ta swi endla eka milandzu yoleyo. Swi le rivaleni leswaku a ku ri ni ndhawu ekusuhi ni gede leyi a yi lunghiseleriwe kahle leyi vaavanyisi lava a va tenga milandzu a va tshama eka yona. (Yb 29:7) Samuwele a a rhendzeleka ni miti ya Bethele, Giligala na Mizpa naswona “a avanyisa Vaisrayele etindhawini toleto hinkwato” ni le Rhama laha yindlu yakwe a yi ri kona.—1Sa 7:16, 17.

AUGUST 2-8

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELANI | DETERONOMA 22-23

“Ndlela Leyi Nawu A Wu Swi Kombisa Ha Yona Leswaku Yehovha Wa Khathala Hi Swifuwo”

***it-1-E 375-376* Ndzhwalo**

Khale swifuwo a swi tirhisiwa ku rhwala mindzhwalo naswona Vaisrayele a va lerisiwe leswaku loko va vona mbhongolo ya munhu loyi a va vengaka yi wile ni ndzhwalo wa yona, a va nga fanelanga va hundza kambe a va ‘fanele va n’wi pfuna ku yi rhula ndzhwalo.’ (Eks 23:5) Mpimo wa swilo leswi xifuwo xi nga kotaka ku swi rhwala wu vitaniwa ndzhwalo, ku fana ni ndzhwalo lowu nga “rhwariwaka hi timeyila timbirhi.”—2Th 5:17.

***it-1-E 621 ¶1* Deteronoma**

Buku ya Deteronoma yi hlamusela ndlela ya rirhandzu leyi swiharhi a swi fanele swi khomiwa ha yona. Vaisrayele a va nga pfumeleriwi ku teka xinyenyana lexi nga le xisakeni hikuva a xi va xi

sirhelela mavondlo ya xona. A va fanele va xi tshika xi famba kambe Vaisrayele a va pfumelelwa ku teka mavondlo ya xona. Leswi a swi ta endla leswaku xi ya tikurisela man'wana mavondlo. (Dt 22:6, 7) Murimi a a nga fanelanga a pana mbhongolo ni nkuzi, ku endlela leswaku a nga tikiseli xifuwo lexi nga riki na matimba. (22:10) Nkuzi a yi nga fanelanga yi pfariwa nomu loko yi ri karhi yi hula mavele leswaku yi nga fi hi ndlala kasi mavele lawa a ma ta yi nyika matimba leswaku yi ya mahlweni yi tirha ma le kusuhi na yona.—25:4.

w03 10/15 32 ¶1-2

“Mi Nga Paniwi Ni Lava Va Nga Riki Vapfumeri”

HILAHA u swi vonaka hakona exifanisweni lexi, kamela na nkunzi swi puluha swin'we kambe swi vonaka swi ri eku nonon'hweriweni. Joko leri swi paniweke ha rona—leri endleriweke ku pana swifuwo swimbirhi leswi ringanaka hi vukulu ni hi matimba—ri endla leswaku swifuwo leswi haswimbirhi swi koka exilogweni. Leswi Xikwembu xi khathalaka hi vutomi bya swifuwo swo tano, xi bye Vaisrayele xi ku: “U nga tshuki u rima hi nkunzi leyi paniweke ni mbhongolo.” (Deteronoma 22:10) Nsinya lowu wa nawu wa tirha ni le ka nkunzi na kamela.

Hi ntolovelu, murimi a a nga ta swi xanisa hi ndlela leyi swifuwo swa yena. Kambe loko a nga ri na tona tinkunzi timbirhi, a a pana swifuwo swin'wana swimbirhi leswi a nga na swona. Swi le rivaleni leswaku sweswo hi leswi murimi loyi wa lembe-xidzana ra vu-19 a kunguhateke ku swi endla exifanisweni lexi. Hikwalaho ka leswi swi hambeneke hi vukulu ni hi ntiko, xifuwo lexi tsaneke xa tsandzeka ku fambisana ni lexin'wana kasi xifuwo lexi tiyeke xi koka exilogweni.

Endla Ndzavisiso

it-1-E 600

Xikweleti, Loyi A Kolotaka

Xikweleti i nchumu lowu munhu a wu kolotaka, vutihlamuleri byo hakela kumbe ku vuyisa nchumu wo karhi. Elsrayele wa khale, swikweleti a swi

vangiwa ngopfu hi ku va ni swiphiqo swa timali. Ku va Muisrayele a kolota a ku ri khombo; entiyisweni mulombi a va hlonga ra mulombisi. (Swiv 22:7) Hikwalaho vanhu va Xikwembu a va lerisiwe leswaku va va ni malwandla naswona va nga vi na makwanga loko va lombisa Vaisrayelekulobye mali lava nga swisiwana, a va nga fanelanga va lava ntswalo. (Eks 22:25; Dt 15:7, 8; Ps 37:26; 112:5) Kambe valuveri a va fanele va humesa ntswalo. (Dt 23:20) Vahlamuseri lava nga Vayuda va ehleketa leswaku lunghiselelo leri a ri tirha eka bindzu ro lombisa mali ku nga ri loko munhu a pfumala. Hi ntolovelo valuveri a va tshama nkarhinyana elsrayeke, hakanyingi a va ri van'wamabindzu naswona a swi fanerile ku langutela leswaku va hakela ntswalo ngopfungopfu hileswi na vona a va lombisa van'wana hi ntswalo.

AUGUST 9-15

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELENI | DETERONOMA 24-26

“Ndlela Leyi Nawu A Wu Swi Kombisa Ha Yona Leswaku Yehovha Wa Khathala Hi Vavasati”

it-2-E 1196 ¶4

Wansati

Hambi ku ri milawu ya vusocha a yi twela vavasati ni vavanuna lava va ha ku cataka hi ku pfumelela wanuna leswaku a nga yi enyimpini ku ringana lembe. Leswi a swi nyika vatekani nkarhi wa leswaku va kota ku va ni n'wana, leswi a swi ta endla leswaku manana loyi a chaveleleka swinene loko nuna wakwe a nga ri kona ni loko o dlayiwa enyimpini.—Dt 20:7; 24:5.

it-1-E 963 ¶2

Ku Khwaja

Swi le rivaleni leswaku lunghiselelo leri lerinene leri a ri endleriwe swisiwana etikweni, hambileswi a ri khutaza ku hanana ni musa ni ku titshega hi ku katekisiwa hi Yehovha, a ri nga

khutazi ku loloha. Swi hi pfuna ku twisisa marito ya Davhida lama nge: “A ndzi si tshama ndzi vona munhu la lulameke a fularheriwa, kumbe vana vakwe va lavana na xinkwa.” (Ps 37:25) Loko swi tirhisa lunghiselelo leri swi nyikiweke rona hi Nawu, hambi ku ri swisiwana, loko swi tirha hi matimba, a swi nga ta dlayiwa hi ndla-la naswona swona kumbe vana va swona a va nga ta famba va kombela xinkwa.

w11 3/1 23

Xana A Wu Swi Tiva?

Le Israyele wa khale, loko wanuna a fa a ri hava n'wana wa jaha, a ku languteriwe leswaku makwavo wakwe wa xinuna a teka nsati wakwe leswaku a ta va ni vana lava nga ta yisa xivongo xa mufi emahlweni. (Genesa 38:8) Hi ku famba ka nkarhi lunghiselelo leri ri katsiwe eNawini wa Muxe, naswona a ri tiviwa tanihi vukati byo kurisa xivongo. (Deteronoma 25:5, 6) Leswi Bowasi a swi endleke naswona swi hlamuseriweke ebukwini ya Rhuti, swi kombisa leswaku leswi a swi endliwa hi maxaka ya mufi yoloye loko ku ri leswaku vamakwavo wakwe hinkwavo va file. —Rhuti 1:3, 4; 2:19, 20; 4:1-6.

Mhaka ya leswaku wansati a tekiwa hi makwavo wa nuna wakwe a ya ha ri kona enkarhini wa Yesu, yi kombisiwe hileswi Vasaduki va swi vuleke eka rungula leri nga eka Marka 12:20-22. Flavius Josephus la nga n'wamatimu wa Muyuda wa lembe-xidzana ro sungula u vule leswaku lunghiselelo leri a ri nga endleriwi ku kurisa xivongo ntsena kambe a ri endla leswaku nhundzu yi tshama endyangwini naswona noni yi hlayiseka. Hi nkarhi wolowo, wansati a nga ri na mfanelo yo teka ndzhaka ya nuna wakwe. Kambe n'wana loyi a a tswariwa, a a ri ni mfanelo yo teka ndzhaka ya mufi.

Endla Ndzavisiso

it-1-E 640 ¶5

Ku Dlaya Vukati

Papila Ra Ku Dlaya Vukati. A ku fanelanga ku anakanyiwa leswaku eka ku xanisiwa ka vavasati

loku veke kona endzhaku, ku pfumelela ku dlaya vukati ka Nawu wa Muxe a ku endla swi olova leswaku wanuna wa Muisrayele a tshika nsati wa yena. Leswaku wanuna a dlaya vukati a a fanele a landzela magoza ya nawu. A swi boha leswaku “a n’wi tsalela papila ra ku dlaya vukati.” Wanuna loyi a tshikaka nsati a a fanele “a n’wi nyika rona kutani a n’wi hlongola endlwini ya-kwe.” (Dt 24:1) Hambileswi Matsalwa ma nga riki na vuxokoxoko byo tala mayelana ni maendlelo lawa, a swi kakanansi leswaku goza leri ra le nawini a ri tekiwa endzhaku ko vulavurisana ni vavanuna lava vekiweke lava a va ta rhanga va pfuna vatekani leswaku va rivalelana. Nkarhi lowu wanuna a a wu heta a ri karhi a tsala papila leri ni ku landzela magoza ya nawu yo dlaya vukati, a wu ta n’wi nyika nkarhi wo anakanyisisa kahle hi xiboho xakwe. A ku fanele ku va ni xivangelo lexi twalaka xo dlaya vukati naswona loko nawu wu landzeriwa kahle, sweswo a swi ta sivela munhu ku hatlisela ku teka xiboho xo dlaya vukati. Nakambe sweswo a swi sirhelela timfanelo ta wansati ni swilo leswi nga swa nkoka eka yena. Matsalwa a ma hi byeli leswi a swi tsariwa eka “papila ra ku dlaya vukati.”

AUGUST 16-22

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELeni | DETERONOMA 27-28

“U Ta Kuma Mikateko Leyi Hinkwayo”

w10 12/15 19 ¶18

Kuma Mikateko Leyi Tisiwaka Hi Hosi Leyi Kongomisiwaka Hi Moya Wa Xikwembu

¹⁸ Ku yingisa swi katsa ku swi tekela enhlokweni leswi vuriweke eRitweni ra Xikwembu ni swakudya swa moya leswi xi hi phamelaka swona. (Mat. 24:45) Nakambe swi vula ku yingisa Xikwembu ni N’wana wa xona. Yesu u te: “A hi hinkwavo lava nge eka mina, ‘Hosi, Hosi,’ lava nga ta nghena emfun’weni wa matilo, kambe ku ta nghena la endlaka ku *rhandza ka Tata wa mina* la nge matilweni.” (Mat. 7:21) Naswona ku

yingisa Xikwembu swi vula ku titsongahata hi ku swi rhandza eka vandlha ra Vukreste leri xi ri simekeke ni vakulu lava hlawuriweke, ku nga “tiniyiko leti nga vanhu.”—Efe. 4:8.

w01 9/15 10 ¶2

Xana U Ta Yi Kuma Mikateko Ya Yehovha?

² Riendli ra Xiheveru leri hundzuluxeriwaka ri va “hambeta u yingisa” eka Deteronoma 28:2 ri vula xiendlo lexi hambetaka. Vanhu va Yehovha a va fanelanga va n’wi yingisa loko va swi lava; va fanele va n’wi yingisa minkarhi hinkwayo. Hi kona va nga ta kuma mikateko ya Xikwembu. Riendli ra Xiheveru leri hundzuluxeriweke ri va “yi va ya” ri hlamuseriwe tanihi rito ro hlota leri hankanyingi ri vulaka “ku khoma xo karhi” kumbe “ku fikelela.”

w10 9/15 8 ¶4

Lava Mikateko Ya Yehovha Hi Mbilu Hinkwayo

⁴ Vaisrayele a va fanele va yingisa va ri ni langu-telo rihi? Nawu wa Xikwembu wu vule leswaku a xi nga ta tsaka loko vanhu va xona va nga xi tirheli hi “ntsako ni hi mbilu leyi tsakeke.” (*Hlaya Deteronoma 28:45-47*.) Yehovha a nga fanelanga a yingisiwa hi ndlela yo hetisa nawu ntsena hikuva ni swiharhi kumbe madimona ma nga swi endla sweswo. (Mar. 1:27; Yak. 3:3) Ku yingisa Xikwembu swi huma embilwini swi kombisa leswaku ha xi rhandza. Ku yingisa koloko ku kombisiwa hi ntsako lowu vaka kona hikwalaho ko va ni ripfumelo ra leswaku swileriso swa Yehovha a swi tiki ni leswaku ‘hi yena muhakeri wa lava va n’wi lavaka hi mbilu hinkwayo.’—Hev. 11:6; 1 Yoh. 5:3.

Endla Ndzavisiso

it-1-E 360

Xipingwana/Xikhonkhwana

Nawu wa Yehovha a wu sivela ku tlhenthisa xipingwana. (Dt 19:14; nakambe vona Swiv 22:28.) Kahlekahle, loyi a tlhenthisaka “xipingwana xa makwavo” a a rhukaniwa. (Dt 27:17) Leswi vini va masimu hi ntolovelolo a va titshege hi

swakudya leswi rimiwaka ensin'wini ya vona, ku tlhenthisa xipingwana a swi fana ni loko u te-kela munhu un'wana swakudya swin'wana leswi a hanyaka hi swona. Ku endla tano a swi fana ni ku yiva naswona a swi tekiwa tano emikarhini ya khale. (Yb 24:2) Kambe a ku ri na vanhu lava nga tshembekiki lava a va endla swilo swo tano swo biha, ni tihosana ta Yuda enkarhini wa Hosiya a ti fanisiwa ni vanhu lava tlhenthisaka xipingwana.—Hs 5:10.

AUGUST 23-29

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELANI | DETERONOMA 29-30

“Ku Tirhela Yehovha A Swi Tiki”

w09 11/1 31 ¶2

Yehovha U Lava Leswaku Hi Tihlawulela

Xana swa tika ku tiva leswi Xikwembu xi swi languteleke eka hina, ni ku tlhela hi swi endla? Muxe u te: “Xileriso lexi ndzi ku lerisaka xona namuntlha a xi nonon'hwini ngopfu eka wena, hambu ku ri ku va ekule swinene.” (Ndzimana 11) Yehovha a nga hi kombeli ku endla leswi hi nga tsandzekaka ku swi endla. Leswi a swi languteleke eka hina swa twisisika naswona hi nga swi kota ku swi endla. Nakambe hi nga swi kota ku swi tiva. A swi lavi leswaku hi ya “[e]matilweni” kumbe “[e]ntsungeni wa lwandle” leswaku hi dyondza leswi Xikwembu xi swi languteleke eka hina. (Ndzimana 12,13) Bibeledi yi yi veka erivaleni ndlela leyi hi faneleke hi hanya ha yona.—Mikiya 6:8.

w09 11/1 31 ¶1

Yehovha U Lava Leswaku Hi Tihlawulela

“HAKANYINGI a ndzi ri ni ku chava loku nga twisisekiki ka leswaku a ndzi nge tshembeki eka Yehovha.” Sweswo swi vuriwe hi wansati un'wana wa Mukreste loyi a a twa onge swilo swo biha leswi n'wi humeleleke loko a ha ri ntsongo swi nga ha endla leswaku a nga swi koti ku tshembeka. Xana swi tano hakunene? Xana ha-

kunene a hi nge he swi koti ku tshembeka eka Xikwembu? A swi tano. Yehovha Xikwembu u hi nyike nyiko ya ntshunxeko wa ku ti hlawulela, leswaku hi kota ku ti hlawulela ndlela leyi hi lavaka ku hanya ha yona. Yehovha u lava leswaku hi hlawula hi ndlela leyinene, naswona Rito rakwe, ku nga Bibeledi, ri hi byela ndlela leyi hi nga swi endlaka ha yona sweswo. Xiya marito ya Muxe hilaha ma tsariweke hakona eka Deteronoma ndzima 30.

w09 11/1 31 ¶4

Yehovha U Lava Leswaku Hi Tihlawulela

Xana Yehovha u ni mhaka ni leswaku hi yihi ndlela leyi hi yi hlawulaka? Ina, swi tano! Muxe u huhuteriwe hi Xikwembu ku vula a ku: “Hlawula vutomi.” (Ndzimana 19) Kambe hi byi hlawula njhani vutomi? Muxe u hlamusele a ku: “Hi ku rhandza Yehovha Xikwembu xa n'wina, hi ku yingisa rito rakwe ni ku n'wi namarhela.” (Ndzimana 20) Loko hi rhandza Yehovha, hi ta lava ku n'wi yingisa ni ku n'wi namarhela hi ku tshembeka hambu ko ba lexi dumaka. Loko hi endla tano, hi hlawula vutomi—ku nga ndlela yo antswa yo hanya sweswi hi ri ni ntshembo wo kuma vutomi lebyi nga heriki emisaveni leyintshwa ya Xikwembu leyi taka.—2 Petro 3:11-13; 1 Yohane 5:3.

Endla Ndzavisiso

it-1-E 665 ¶3

Ndleve

Hi ku tirhisa malandza yakwe Yehovha u vule leswaku Vaisrayele lava omeke tinhloko, lava nga yingisiki i vanhu lava nga ni 'tindleve leti nga yimbangiki.' (Yr 6:10; Mit 7:51) A swi fana ni loko ku ri na nchumu lowu pfaleke tindleve ta vona. Yehovha a a nga ti pfulanga tindleve ta vona tanihi leswi hi ndlela yo fanekisela a nyikaka lava n'wi lavaka tindleve to twisisa ni to yingisa kambe a pfumelela tindleve ta lava nga yingisiki leswaku va nga ti twisisi timhaka ta Xikwembu. (Dt 29:4; Rhm 11:8) Muapostola Pawulo u profete hi nkarhi lowu van'wana lava tivulaka Vakreste a va ta gwinehela ntiyiso, va

nga ha lavi ku twa ntiyiso wa Rito ra Xikwembu kambe va navela ku 'nyangalatiwa' tindleve hi swilo leswi va tsakisaka kutani a va ta yingisela vadyondzisi va mavunwa. (2Tm 4:3, 4; 1Tm 4:1) Nakambe tindleve ta munhu ti nga ha "hlohlo-nya" hikwalaho ko twa timhaka leti chavisaka to tanihi timhangu.—1Sa 3:11; 2Th 21:12; Yr 19:3.

AUGUST 30–SEPTEMBER 5

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELeni | DETERONOMA 31-32

“Dyondza Eka Swifaniso Leswi Tirhisiweke Eka Risimu Leri Huhuteriweke”

w20.06 10 ¶8-9

“Endla Mbilu Ya Mina Yi Va Ni Vun’we Leswaku Yi Chava Vito Ra Wena”

⁸ Emahlweninyana ko va Vaisrayele va nghena eTikweni leri Tshembisiweke, Yehovha u dyondzise Muxe marito ya risimu. (Det. 31:19) Muxe a a fanele a dyondzisa vanhu risimu rero. (Hlaya Deteronoma 32:2, 3.) Tindzimana 2 na 3 ti swi veka erivaleni leswaku Yehovha a nga lavi leswaku vito ra yena ri tumbetiwa, ri tekiwa tanihi leri nga fanelangiki ku vuriwa. U lava leswaku vanhu hinkwavo va tiva vito ra yena! A ku ri nkateko hakunene ku va vanhu va twa Muxe a va dyondzisa hi Yehovha ni hi vito ra Yena leri kwe-tsimaka! Leswi Muxe a va dyondziseke swona, swi va tiyisile ni ku va phyuphyisa ku fana ni mpfula leyi naka kahle ehenhla ka swimilana. Xana hina hi nga dyondzisa njhani hi ndlela leyi fanaka?

⁹ Loko hi ri ensin’wini, hi nga komba vanhu vito ra Xikwembu, leri nge Yehovha eTibibeleni ta hina. Hi nga va nyika tibuku, hi va komba ti-vhidiyo ni swin’wana leswi yisaka ku dzuneka eka Yehovha leswi kumekaka eka website ya hina. Loko hi ri entirhweni, exikolweni kumbe erindzwani, hi nga pfulekeriwa hi nkarhi wo byela van’wana hi Xikwembu xa hina xa rirhandzu. Loko hi byela vanhu van’wana xikongomelo xa Yehovha hi vanhu ni misava, swi nga endleka ku

ri ro sungula va twa rungula rero. Loko hi bye-la vanhu ntiyiso mayelana ni Tata wa hina wa rirhandzu, hi hoxa xandla eku kwetsimiseni ka vito ra Xikwembu. Hi basisa vito ra Yehovha eka swiwehlo ni tidyondzo ta mavunwa leti van’wana va ti dyondzisaka mayelana na yena. Leswi hi swi dyondzisaka swi endla leswaku vanhu va phyuphya.—Esa. 65:13, 14.

w09 5/1 14 ¶4

Swiga-Ririmi Leswi Nga eBibeleni Xana Wa Swi Twisisa?

Bibele yi tlhela yi fanisa Yehovha ni swilo leswi nga hanyiki. U hlamuseriwa tanihi “Ribye ra Israyele” ni “khokholo.” (2 Samuwele 23:3; Pisalema 18:2; Deteronoma 32:4) Hi kwihi ku fana loku nga kona eka swiga-ririmi leswi? Tanihi leswi ri-bye lerikulu ri tshamaka ri tiyile naswona ri nga tsekatekiki, kutani na Yehovha Xikwembu a nga va musirheleri wa hina lonkulu.

w01 10/1 9 ¶7

Tekelela Yehovha Loko U Dyondzisa Vana Va Wena

⁷ Anakanya hi rirhandzu leri Yehovha a ri kombiseke loko a tirhisana ni Vaisrayele. Muxe u tirhise xifaniso xo saseka leswaku a hlamusela rirhandzu leri Yehovha a nga na rona eka rixaka lerintshwa ra Israyele. Ha hlaya: “Hilaha gama ri hlakahlaka xisaka xa rona hakona, ri haha ehenhla ka mavondlo ya rona, ri andlala timpapa ta rona, ri ma teka, ri ma rhwala hi timpapa ta rona, Yehovha a ri yexe u hambete a [rhlangela Yakobe].” (Deteronoma 32:9, 11, 12) Loko gama ri dyondzisa vana va rona ku haha, ri ‘hlakahla xisaka xa rona,’ ri khutaza vana va rona leswaku va haha hi ku kavatela timpapa ta rona. Loko vondlo ri hetelela ri humile exisakeni, lexi hakanyingi xi nga le henhla entshaveni, mana wa kona u “haha ehenhla” ka vondlo ra yena. Loko vondlo ri vonaka onge ri ta ya hima ehansi, mana wa rona u haha a ya nghena ehansi ka rona, a ri rhwala ‘hi timpapa ta yena.’ Hi ndlela leyi fanaka, hi rirhandzu Yehovha u khathalele tiko ra yena ra Israyele leri a ra ha ku tswariwa.

U nyike vanhu Nawu wa Muxe. (Pisalema 78:5-7)
Kutani Xikwembu xi tshame xi veke tihlo ra xona
etikweni rolero, xi lunghekele ku pfuna vanhu va
xona loko va tshuka va nghena ekhombyeni.

Endla Ndzavisiso

w04 9/15 27 ¶12

Tinhlangankulu Ta Buku Ya Deterenoma

31:12. Vantshwa va fanele ku tshama ni lavakulu
eminhlanguweni ya vandlha naswona va tika-
rhatela ku yingisa ni ku dyondza.